

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Β΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Πορτρέτα εφήβων

Τίτλος:

*«Μια τρυφερή μορφή παιδιού γράφεται και σβήνει:
παιδί και παιχνίδι»*

ΜΑΡΙΝΑ ΑΡΕΤΑΚΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Μια τρυφερή μορφή παιδιού γράφεται και σβήνει¹: παιδί και παιχνίδι

Δημιουργός

Μαρίνα Αρετάκη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Νοέμβριος 2012

Διδακτική / θεματική ενότητα

Πορτρέτα εφήβων

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

12 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: —

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για τον μαθητή: θα πρέπει ο μαθητής να είναι εξοικειωμένος με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο καθώς και με βασικές εφαρμογές των Η/Υ: μηχανή

¹ Γ. Σεφέρης, «Σχέδια για ένα καλοκαίρι»: [Ανάμεσα σε δυο πικρές στιγμές]. *Τετράδιο γυμνασμάτων*, 1940. Στο *Ποιήματα*, 149. Αθήνα: Ίκαρος, 1974.

αναζήτησης, πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (Word), πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων. Για τον δάσκαλο: θα πρέπει να διαθέτει γνώσεις Τ.Π.Ε. πρώτου επιπέδου. Καλό θα είναι να γνωρίζει αρκετά καλά το υπερρεαλιστικό κίνημα.

Για το σχολείο: Η τάξη θα πρέπει να διαθέτει διαδραστικό πίνακα ή βιντεοπροβολέα ή οποιοδήποτε άλλο σύστημα προβολής. Επίσης κάποιες από τις ώρες διδασκαλίας θα πρέπει να γίνουν στο εργαστήριο πληροφορικής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο αυτό, που εντάσσεται στη διδακτική ενότητα «Πορτρέτα εφήβων», περιστρέφεται γύρω από την έννοια του «παιχνιδιού» και γενικότερα της παιδικότητας, έτσι όπως αυτά αποτυπώνονται σε διάφορα πεζά ή ποιητικά κείμενα της ελληνικής και ευρωπαϊκής λογοτεχνίας. Η διδασκαλία είναι μετωπική και ομαδοσυνεργατική ενώ οι εργασίες των μαθητών ατομικές και ομαδικές. Όσον αφορά την πορεία του σεναρίου, αυτή ξεκινά από τη συγκεκριμένη και απτή έννοια του «παιχνιδιού» στη ζωή των παιδιών, εξετάζει διάφορες εκφάνσεις του και καταλήγει στο παιχνίδι ως μέσο καλλιτεχνικής δημιουργίας. Τα κείμενα που μελετώνται προέρχονται εν μέρει από το Ανθολόγιο της Β΄ τάξης. Στο σενάριο εντάσσονται δύο ταινίες καθώς και σκίτσα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Αφετηρία του σεναρίου αποτέλεσε η θετική πρόσληψη από τους μαθητές του ποιήματος του Ζακ Πρεβέρ [«Βγαίνοντας από το σχολείο»](#). Με το ποίημα αυτό χαίρονται και διασκεδάζουν, ιδιαίτερα μετά τη διδασκαλία κειμένων που έχουν να κάνουν με προβλήματα της εφηβικής ηλικίας. Κρίνουμε ότι η εξέταση κειμένων που αποτυπώνουν την παιδική ηλικία, διερευνούν πλευρές της και επικεντρώνονται στην έννοια του παιχνιδιού λειτουργεί στους έφηβους μαθητές και ως αναστοχασμός για ό,τι αφήνουν πίσω τους. Στα κείμενα εξετάζεται η τρυφερή αλλά και η σκληρή, η διαυγής αλλά και αινιγματική πλευρά της παιδικότητας καθώς και η επώδυνη συχνά επαφή του κόσμου των παιδιών με τον κόσμο των ενηλίκων. Επίσης, ο υπερρεαλισμός προσεγγίζεται ως ένα κίνημα που εμπεριέχει στοιχεία της παιδικής ηλικίας (όνειρο, φαντασία) και επινόησε παιχνίδια χρησιμοποιώντας τα ως τρόπο αποκάλυψης μιας βαθύτερης πραγματικότητας.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να καταλάβουν ότι η παιδική ηλικία είναι μια ξεχωριστή φάση της ανάπτυξης του ανθρώπου και έχει δικά της χαρακτηριστικά γνωρίσματα
- να αντιληφθούν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τον κόσμο ένα παιδί
- να συνειδητοποιήσουν τον ρόλο του παιχνιδιού στη ζωή του ανθρώπου
- να διαπιστώσουν ότι το παιχνίδι μπορεί να αποτελέσει στοιχείο της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Γνώσεις για τη γλώσσα/λογοτεχνία

- να καταλάβουν ότι η τέχνη προσπαθεί να απεικονίσει διάφορους «κόσμους» και ξεχωριστές φάσεις από τη ζωή του ανθρώπου και ότι χρησιμοποιεί γι' αυτό συγκεκριμένους τρόπους και τεχνικές
- να γνωρίσουν σημαντικούς πεζογράφους και ποιητές της ελληνικής και μεταφρασμένης λογοτεχνίας μέσα από κείμενα με την ίδια θεματική και να εξοικειωθούν με τους λογοτεχνικούς τους τρόπους
- να καταλάβουν τις διαφορετικές λογοτεχνικές επιλογές που κάνει κάθε συγγραφέας
- να γνωρίσουν ένα σημαντικό λογοτεχνικό κίνημα όπως ο υπερρεαλισμός και να κατανοήσουν βασικές αρχές του.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες μετά το τέλος της διδασκαλίας να μπορούν:

- να ξεχωρίζουν τα είδη των αφηγητών
- να εντοπίζουν τη φωνή και την οπτική του παιδιού μέσα σε ένα κείμενο
- να μπορούν να παράγουν λόγο σχετικά με τις δραστηριότητες των παιδιών και ιδιαίτερα σχετικά με τον ρόλο του παιχνιδιού στη ζωή τους.
- να βρίσκουν ποιες λειτουργίες επιτελεί το παιχνίδι σε κάθε κείμενο
- να ασκηθούν στη δημιουργική γραφή.

Διδακτικές πρακτικές

Μετά από τη μελέτη σκίτσων και μιας μικρής ταινίας με θεματική που εντάσσεται στο σενάριό μας, εξετάζονται κείμενα που βρίσκουμε στο Ανθολόγιο της Β΄ Γυμνασίου και άλλα σχετικά κείμενα εκτός Ανθολογίου, καθώς και μια σύντομη ταινία. Ακόμα, μελετάμε το ποίημα του Ζακ Πρεβέρ, εύκολο και ευχάριστο, για να προωθήσουμε τις εργασίες δημιουργικής γραφής και να συνδέσουμε τη θεματική του σεναρίου με ένα καλλιτεχνικό κίνημα όπως ο υπερρεαλισμός. Οι ομάδες εργασίας θα παραμείνουν ίδιες σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής του σεναρίου. Οι ομάδες

κάποιες φορές (π.χ. για τον σχολιασμό των ταινιών) έχουν ένα κοινό φύλλο εργασίας, αλλά η κάθε ομάδα απαντά σε ορισμένες μόνο ερωτήσεις. Το κοινό φύλλο εργασίας βοηθάει τις ομάδες να παρακολουθούν τις παρουσιάσεις των υπόλοιπων ευκολότερα και στο τέλος να έχουν μια ολοκληρωμένη άποψη για τον τρόπο που δούλεψε η κάθε ομάδα. Αλλά και κάθε μαθητής έχει μια σφαιρικότερη αντίληψη για την ταινία. Οι ομάδες μελετούν τα ίδια κείμενα αλλά μέσα από ένα διαφορετικό πρίσμα.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Απαρχή της ιδέας υπήρξε η ανάγκη μέσα στη χρονιά για ευχάριστα και παιγνιώδη κείμενα, κάτι που διέκρινα κάθε φορά που δίδασκα τον Ζακ Πρεβέρ, η αξιοποίηση τέτοιων κειμένων από το Ανθολόγιο της Β΄ τάξης και η διάθεση να εισαχθούν οι μαθητές στη μελέτη ενός καλλιτεχνικού κινήματος όπως ο υπερρεαλισμός.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο μπορεί να ενταχθεί στην θεματική ενότητα της Β΄ Γυμνασίου «Πορτρέτα εφήβων» ([Νέο Πιλοτικό Πρόγραμμα Σπουδών](#)).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές θα χρησιμοποιήσουν διάφορες εφαρμογές των Η/Υ (επεξεργαστής κειμένων, λογισμικό παρουσίασης) όσο και περιβάλλοντα του Web για να ερευνήσουν για το κίνημα του υπερρεαλισμού, για να παρουσιάσουν τα δικά τους κείμενα και για να ολοκληρώσουν την εργασία της Γ΄ φάσης.

Κείμενα

Δογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Β΄ Γυμνασίου:

Έλλη Αλεξίου, [«Όμως ο μπαμπάς δεν εργόταν»](#).

Ζακ Πρεβέρ, [«Βγαίνοντας από το σχολείο»](#).

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Άλκη Ζέη, «Σκουληκαντέρες». Στο *Άλλοι καιροί άλλα παιδιά*, εικονογράφηση Φωτεινή Στεφανίδη, Βάσω Ψαράκη, 7-33. Αθήνα: Ε.Ψ.Υ.Π.Ε, 2000.

Ντανίλο Κις, «Το παιχνίδι» & «Οι αρραβωνιασμένοι». Στο *Πρώιμα βάσανα*, 19-28, 51-59. Αθήνα: Κέδρος, 2004.

Μιμικά Κρανάκη, «Διακοπές». Στο *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Γυμνασίου*, 60-63. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Σχολικών Βιβλίων, 2001.

Πηνελόπη Δέλτα, *Τρελαντώνης*. Αθήνα: Εστία, 2011³⁰, 200-206, 227-229, 238-240.

Γιώργος Θεοτοκάς, *Λεωνής*. Αθήνα: Εστία, 2002²⁰, 7-9, 13-16, 19-24, 26-28.

Σαρλ Μπωντλαίρ, «Το παιχνίδι του φτωχού». *20 πεζά ποιήματα* από τη συλλογή *Petits poèmes en prose*, 23-26. Αθήνα: Ίκαρος, 1978.

Υποστηρικτικό υλικό

Τραγούδια

[«En sortant de l'école»](#) με τη φωνή του Yves Montand.

[«Τα μικρά παιδιά»](#) από τον δίσκο *Αρλέτα 2*, σίχοι-μουσική-πρώτη εκτέλεση: Αρλέτα, 1967.

[«Τι έπαιξα στο Λαύριο»](#) από τον δίσκο *Ρεζέρβα*, σίχοι-μουσική-πρώτη εκτέλεση:

Διονύσης Σαββόπουλος, 1979.

Βίντεο

[Γυάρος = Τόπων μνήμες \(μέρος 2^ο\)](#) [απόσπασμα από ντοκιμαντέρ της ΕΡΤ (τα πρώτα οκτώ λεπτά)]

[«Παιδιά και γυναίκες στο Τρίκερι»](#) (4 λεπτά)

Ταινίες

Το κόκκινο μπαλόνι (Le ballon rouge), Αλμπέρ Λαμορίς, 1956.

«Song Song & Little Cat», John Woo (15'), από τη σπονδυλωτή ταινία με θέμα την παιδική ηλικία και την εκμετάλλευση *All the Invisible Children* (2005). [Η ιστορία δύο κοριτσιών στη σύγχρονη Κίνα που ενώ τους χωρίζουν τα πάντα, οι ζωές τους συναντιούνται μέσω ενός παιχνιδιού, μιας κούκλας που τυχαία βρίσκεται από τα χέρια του ενός στο άλλο παιδί.]

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α' φάση (2 ώρες):

Στην αρχή δείχνουμε στα παιδιά σκίτσα δύο διαφορετικών σκιτσογράφων: του [Sempé](#) (ο σκιτσογράφος του *Μικρού Νικόλα*) και του δικού μας Αρκά. Μια τρυφερή και μια περισσότερη σκληρή εκδοχή της παιδικής ηλικίας ξετυλίγεται μπροστά στους μαθητές, οι οποίοι καλούνται να εκφραστούν ελεύθερα για το τι απεικονίζουν τα σκίτσα και να τα σχολιάσουν. Προσπαθούμε στη συνέχεια να καταγράψουμε κάποια χαρακτηριστικά των παιδιών και της παιδικής ηλικίας έτσι όπως αποτυπώνονται στα σκίτσα. Μπορούμε να κάνουμε και ένα δικό μας σκίτσο με τις λέξεις και φράσεις στις οποίες θα καταλήξουμε χρησιμοποιώντας το Tagxedo.

Η συζήτηση μπορεί να στραφεί γύρω από τις δραστηριότητες των παιδιών-εφήβων και τα παιχνίδια και σε αυτό το σημείο μπορούμε να χωριστούμε σε ομάδες: μια ιδέα είναι ανάλογα με τις προτιμήσεις των μαθητών σε παιχνίδια, δηλαδή α. σε ποιους άρεσαν να κάνουν μιμήσεις ή να παίζουν μόνοι τους, β. ποιοι έκαναν πολλές αταξίες, όταν ήταν μικρότεροι, γ. σε ποιους άρεσε να παίζουν με άλλα παιδιά και ίσως διαφορετικά από τους ίδιους, δ. ποιοι έπαιζαν αγόρια-κορίτσια, ε. ποιοι αντιλαμβάνονταν τη διαφορά του κόσμου των μεγάλων με τον κόσμο των παιδιών. Οι ομάδες που θα συσταθούν θα μείνουν ίδιες σε όλη τη διάρκεια του σεναρίου.

Στη συνέχεια βλέπουμε μια παλιά γαλλική ταινία που διαρκεί ένα 45λεπτο, *Το κόκκινο μπαλόνι*. Η ποιητική αυτή ταινία ενδείκνυται όχι μόνο για τη σύντομη διάρκειά της και για τη θεματική που αναπτύσσει αλλά και για την καλλιτεχνική της

αρτιότητα. Στους μαθητές δίνεται κοινό Φύλλο εργασίας, το [Φύλλο εργασίας 1](#), και ως ατομική εργασία οι δύο πρώτες ερωτήσεις (αν το δίωρο δεν είναι συνεχόμενο).

Τη δεύτερη ώρα της Α΄ φάσης οι μαθητές απαντούν είτε ως ολομέλεια είτε ως ομάδες στις ερωτήσεις του [Φύλλου εργασίας 1](#) για την ταινία. Οι ερωτήσεις εστιάζουν σε βασικά θέματα του σεναρίου: τη διαφορά του κόσμου των ενηλίκων από τον κόσμο των παιδιών, τη σχέση του παιδιού με το παιχνίδι, τη σπουδαιότητα που μπορεί να έχει ένα παιχνίδι, την ικανότητα των παιδιών να ζουν σε ένα ονειρικό κόσμο. Η κάθε ομάδα έχει μία ερώτηση που την ετοιμάζει και την παρουσιάζει. Η ομάδα α θα απαντήσει την ερώτηση 1, η ομάδα β την ερώτηση 2, η ομάδα γ την ερώτηση 3, η ομάδα δ την ερώτηση 4 και η ομάδα ε την ερώτηση 5. Η τελευταία σειρά από ερωτήσεις θα απαντηθούν από όλη την τάξη, ενώ η τελευταία ερώτηση που είναι δημιουργική γραφή θα είναι ή ατομική εργασία ή αν έχει δημιουργηθεί wiki μπορεί να γίνει από κάθε ομάδα.

Η ταινία θα γίνει το νήμα που θα συνδέει τη μελέτη και την έρευνά μας στα κείμενα: αναζητώντας το «κόκκινο μπαλόνι» κάθε παιδιού· αυτό θα είναι το ζητούμενο κάθε φορά.

B΄ φάση (8 ώρες)

1^η - 2^η ώρα

Η τάξη βρίσκεται σε ολομέλεια και διδάσκεται το κείμενο της Έλλης Αλεξίου [«Όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν»](#). Η τάξη διαθέτει διαδραστικό πίνακα. Με ερωταποκρίσεις προσπαθούμε καταρχάς να τοποθετήσουμε την ιστορία σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο και –πιο εύκολο– να βρούμε τα πρόσωπα της ιστορίας. Το πιο βασικό είναι να καταλάβουν οι μαθητές πού βρίσκεται ο πατέρας (μερικές φορές νομίζουν ότι έχει πεθάνει). Έτσι δείχνουμε αποσπάσματα από εκπομπές για τους τόπους εξορίας ή μαρτυρίες εξόριστων, για να μπορέσουν οι μαθητές που δεν έχουν ιστορικές γνώσεις ούτε γνωρίζουν τι σημαίνει «αριστερός» να καταλάβουν τι σημαίνει εξορία: από το

ντοκιμαντέρ της ΕΡΤ «[Γυάρος = Τόπων μνήμες, μέρος 2^ο](#)» (τα πρώτα οκτώ λεπτά) και «[Παιδιά και γυναίκες στο Τρίκερι](#)» (4 λεπτά).

Στη συνέχεια ασχολούμαστε με τα εξής θέματα: ποιον ρόλο έχει στη ζωή των παιδιών στο διήγημα το παιχνίδι που ποθούν να αποκτήσουν; Πώς φαίνεται αυτή η επιθυμία μέσα στο κείμενο; Σε δύο σημεία υπάρχουν περιγραφές του αντικειμένου. Για τα παιδιά ο σιδηρόδρομος είναι ταυτόχρονα ένα όνειρο αλλά και η σκληρή πραγματικότητα. Σκεφτόμαστε πάνω σε αυτό το σημείο.

Επίσης, συζητάμε πώς ζει αυτή η οικογένεια (αναλύουμε την περιγραφή των παιδιών, σε ποιο σημείο υπάρχει, ποιος κοιτάζει τα παιδιά εκείνη τη στιγμή και τι συμπέρασμα βγάζει για την οικονομική τους κατάσταση). Τέλος, αναρωτιόμαστε αν η μητέρα δίνει ικανοποιητικές απαντήσεις στα παιδιά στις ερωτήσεις τους για τον πατέρα.

Στη συνέχεια, επικεντρωνόμαστε στα χαρακτηριστικά της αφήγησης. Θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμο να προβάλλουμε το κείμενο στον διαδραστικό πίνακα και να κάνουμε την παρακάτω άσκηση: να χρωματίσουν οι μαθητές (αν όχι σε όλο το κείμενο, τουλάχιστον στην πρώτη σελίδα) με διαφορετικό χρώμα τις φωνές του κειμένου: μπλε για τον αφηγητή, κόκκινο για τα λόγια της μητέρας, κίτρινο για την Αγγελικούλα, τον Πέτρο και τα άλλα παιδιά που εμφανίζονται. Στη συνέχεια βγάζουμε συμπεράσματα: ποιο χρώμα κυριαρχεί; Τι δείχνει αυτό; Θα μπορούσε εύκολα να γίνει ένα μικρό θεατρικό έργο το διήγημα και γιατί;

Και συνεχίζουμε: Η περιγραφή του σιδηρόδρομου στη σελ. 195 του Ανθολόγιου θα είναι βαμμένη μπλε, γιατί μιλάει ο αφηγητής. Αλλά μήπως ο τελευταίος περιγράφει τον σιδηρόδρομο έχοντας κρυφακούσει αυτά που λένε τα παιδιά στα διαλείμματα στο σχολείο; Μήπως περιγράφει τον σιδηρόδρομο με τα μάτια των παιδιών; Επισημαίνουμε πώς φαίνεται αυτό στο κείμενο.

Παρόμοια και στη σελ. 196, στην τελευταία παράγραφο. Μπορούμε να ρωτήσουμε, ποιος λέει αυτές τις φράσεις και ποιος κάνει αυτές τις ερωτήσεις. Τέλος, ψάχνουμε αν υπάρχουν σκέψεις της μητέρας στο κείμενο.

Βγάζουμε κάποια συμπεράσματα για τον τρόπο της αφήγησης: είναι γραμμένο μέσα από την οπτική, τη ματιά των παιδιών ή του ενήλικα αφηγητή;

Για την επόμενη φορά, δίνουμε ατομική εργασία να σκεφτούν αν το διήγημα τελειώνει αισιόδοξα ή απαισιόδοξα και μια άσκηση δημιουργικής γραφής: Να μεταφέρουν το διήγημα ή τουλάχιστον μία παράγραφο του σε παροντικό χρόνο (πώς θα ήταν ντυμένα τα παιδιά, τι θα ήθελαν να αγοράσουν, πού θα ήταν ο πατέρας κλπ.). Μπορούμε εναλλακτικά να κάνουμε τη δραστηριότητα σε ομάδες και στη συνέχεια να συζητήσουμε τις επιλογές κάθε ομάδας στην ολομέλεια.

Στο τέλος της εξέτασης του κειμένου (ή και στην αρχή της Β΄ φάσης) δίνεται ένα μικρό Ανθολόγιο με τα παράλληλα κείμενα με τα οποία θα ασχοληθούν οι μαθητές τη μεθεπόμενη ώρα. Επειδή τα κείμενα είναι αρκετά, οι μαθητές μπορούν να τα διαβάσουν σταδιακά και να κανονίζουν οι ίδιοι τον ρυθμό ανάγνωσής τους.

3^η ώρα

Παρακολουθούμε τη μικρή ταινία «Η Σονγκ Σονγκ και η Λιτλ Κατ» από τη σπονδυλωτή ταινία *All the invisible children*. Η ταινία του Joو Woo έχει μικρή διάρκεια (15 λεπτά) και πραγματεύεται θέματα όπως η απεικόνιση του παιδικού κόσμου, η σχέση του κόσμου αυτού με τον σκληρό κόσμο των ενήλικων, η οικονομικο-κοινωνική πραγματικότητα, θέματα δηλαδή που εντάσσονται στη θεματική του σεναρίου και επιπλέον είναι εύκολο να ερευνηθούν από τους μαθητές. Όπως και για την προηγούμενη ταινία, θα δοθεί ένα κοινό για όλες τις ομάδες Φύλλο εργασίας ([Φύλλο εργασίας 2](#)), αλλά κάποιες ερωτήσεις θα απαντηθούν από την ολομέλεια και κάποιες ξεχωριστά από την κάθε ομάδα.

4^η -5^η ώρα

Οι μαθητές έχουν διαβάσει τα κείμενα που τους έχουν δοθεί από το τέλος της δεύτερης ώρας της Β΄ φάσης (έχουν δηλαδή αρκετές μέρες καιρό για να τα διαβάσουν όλα, κάτι που είναι απαραίτητο για τις εργασίες των ομάδων). Χωρίζονται στις (ίδιες) ομάδες ενώ τα Φύλλα εργασίας ([3α](#), [3β](#), [3γ](#), [3δ](#), [3ε](#)) ασχολούνται το κάθε

ένα με ένα βασικό κείμενο που ανήκει στην επιμέρους θεματολογία αλλά περιέχει και ερωτήσεις από τα άλλα κείμενα (όχι από όλα). Επιδιώκουμε, όταν η κάθε ομάδα μιλάει και παρουσιάζει τα κείμενά της, οι άλλες να γνωρίζουν τα κείμενα και να έχουν κι αυτές άποψη για όσα λέγονται.

Οι ομάδες εργάζονται και ο καθηγητής βοηθάει, όταν αυτό του ζητείται. Οι μαθητές, αν βρισκόμαστε στο εργαστήριο, μπορούν να κάνουν τις εργασίες τους δουλεύοντας σε Word ή ακόμα και σε PowerPoint.

Θα πρέπει να δοθεί χρόνος για τις παρουσιάσεις και τη συζήτηση. Ίσως να μην είναι αρκετές οι δύο ώρες. Σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να πάρουμε χρόνο από τις τρεις επόμενες ώρες.

Οι μαθητές αξιολογούνται ανάλογα με την ακρίβεια και την επάρκεια των απαντήσεών τους καθώς και από την παρουσίασή τους. Στο τέλος της 5^{ης} ώρας αναθέτουμε στους μαθητές να γράψουν μια μικρή παρουσίαση του κειμένου που αγάπησαν περισσότερο (ατομική εργασία).

6^η ώρα

Η έκτη ώρα της Β' φάσης είναι αφιερωμένη στον υπερρεαλισμό και τον Πρεβέρ. Βρισκόμαστε στο εργαστήριο υπολογιστών. Η κάθε ομάδα ερευνά ένα θέμα. Συγκεκριμένα οι μαθητές αναζητούν:

- υπερρεαλιστικούς πίνακες
- υπερρεαλιστικά ποιήματα Ελλήνων
- υπερρεαλιστικά ποιήματα ξένων
- ποιήματα του Πρεβέρ
- παιχνίδια που χρησιμοποιούσαν οι υπερρεαλιστές.

Οι ομάδες ψάχνουν σε μια πρώτη φάση εντελώς ελεύθερα για να συλλέξουν το υλικό τους. Ωστόσο ο εκπαιδευτικός, ο οποίος θα πρέπει να είναι εξοικειωμένος με το καλλιτεχνικό κίνημα και τους εκφραστές του, θα έχει τον ρόλο συμβούλου στις ομάδες, όταν θα φτάσουν στο σημείο να αποφασίσουν τι τελικά θα παρουσιάσει η

κάθε ομάδα. Αυτό θα βοηθήσει στο να επικεντρωθεί η έρευνα σε ό,τι πράγματι είναι υπερρεαλιστικό και όχι σε ό,τι συχνά χαρακτηρίζεται καταχρηστικά έτσι.

Αφήνουμε στις ομάδες περιθώριο μιας ώρας (το πολύ) για να εργαστούν. Αν δεν είναι δυνατόν να είμαστε στο εργαστήριο, τότε εναλλακτικά σε μια αίθουσα με διαδραστικό πίνακα μπορούμε να δείξουμε ένα PowerPoint με υπερρεαλιστικούς πίνακες, ακόμα και αποσπάσματα από ταινίες, φωτογραφίες του Πρεβέρ και στοιχεία για τα παιχνίδια των υπερρεαλιστών. Μιλάμε με τους μαθητές και προσπαθούμε να εκμαιεύσουμε τα χαρακτηριστικά του κινήματος από τις αντιδράσεις και τις παρατηρήσεις τους σε αυτά που δείχνουμε.

7^η - 8^η ώρα

Η κάθε ομάδα παρουσιάζει ό,τι έχει βρει την προηγούμενη ώρα. Στη συνέχεια διαβάζουμε στην τάξη το ποίημα [«Βγαίνοντας από το σχολείο μας»](#) του Ζακ Πρεβέρ και δουλεύουμε το [Φύλλο Εργασίας 4](#) που περιέχει, για άλλη μια φορά, τις ερωτήσεις όλων των ομάδων. Οι ομάδες δουλεύουν τις δικές τους ερωτήσεις καθώς και τις κοινές. Οι ερωτήσεις στο Φύλλο εργασίας είναι απλές και κατανοητές και μπορούν να απαντηθούν σχετικά σύντομα. Έτσι, θα υπάρξει χρόνος για αυτό που το Φύλλο εργασίας υπόσχεται, δηλαδή για να δημιουργήσουν οι μαθητές υπερρεαλιστικά ποιήματα με τη μέθοδο του *cadavre exquis*. Κάθε ομάδα ξεχωριστά δημιουργεί το ποίημά της και τα διαβάζουμε στο τέλος. Πρόκειται για μια διασκεδαστική στιγμή και θα πρέπει να αφήσουμε τους μαθητές εντελώς ελεύθερους.

Αν έχει δημιουργηθεί wiki της τάξης, θα μπορούσαμε να αναρτήσουμε τα ποιήματα, εφόσον οι μαθητές κρίνουν ότι είναι «αξιόλογα» δείγματα υπερρεαλισμού.

Γ' φάση (2 ώρες)

1^η ώρα

Βρισκόμαστε στο εργαστήρι υπολογιστών. Οι ομάδες θα επιλέξουν ποια από τις παρακάτω προτάσεις θα πραγματοποιήσουν:

- Να φανταστούν τη συνάντηση δύο παιδιών από αυτά που γνωρίσαμε μέσα από τα κείμενα: τι παιχνίδι θα επινοούσαν, πώς θα περνούσαν την ώρα τους;
- Να επιλέξουν από τα παράλληλα κείμενα που διαβάσαμε όποιο τους άρεσε περισσότερο και να γράψουν μια παρουσίασή του, αιτιολογώντας την προτίμησή τους και αναλύοντας τη θέση του παιδιού και του παιχνιδιού σε αυτό [χωρίς να επαναλάβουν όσα είπαμε για τα παράλληλα κείμενα].
- Να βρουν ποιητικά κείμενα με θέμα το παιδί και να κάνουν μια μικρή ανθολογία σε σχέση με τα θέματα πάνω στα οποία δούλεψαν τις προηγούμενες ώρες.
- Να εικονοποιήσουν το ποίημα του Πρεβέρ χρησιμοποιώντας και τις δικές τους φωτογραφίες, να το ηχογραφήσουν και να φτιάξουν μια μικρή ταινία στο Movie Maker.
- Να δραματοποιήσουν μια σκηνή από τα κείμενα που διαβάσαμε.

2^η ώρα

Οι ομάδες παρουσιάζουν τις εργασίες τους, οπότε βρισκόμαστε σε αίθουσα με διαδραστικό πίνακα ή προβολέα.

Συμπληρώνουν τα [Φύλλα αξιολόγησης](#) και κλείνουμε την ενότητα με κάποιο τραγούδι, π.χ. [«Τα μικρά παιδιά»](#) της Αρλέτας ή το [«Τι έπαιξα στο Λαύριο»](#) του Διονύση Σαββόπουλου.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1

ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΜΠΑΛΟΝΙ (LE BALLON ROUGE, 1956)

<http://www.audiovisual.gr/page.ashx?pid=7&evid=13467&sm=6&frId=1>

Ας προσπαθήσουμε να δούμε πιο αναλυτικά αυτήν τη συγκινητική ιστορία ανάμεσα στο παιδί και το μπαλόνι. Ας αναρωτηθούμε πρώτα: Γιατί το μπαλόνι έχει τόσο έντονο και χαρούμενο χρώμα ενώ τα χρώματα που κυριαρχούν στην ταινία είναι τα γκριζα;

Η κάθε ομάδα στη συνέχεια θα απαντήσει στη δική της ερώτηση (η ομάδα α την 1η ερώτηση κλπ.). Έτσι, αφού ακούσουμε προσεκτικά τις ομάδες και τις σκέψεις τους, θα έχουμε καταλάβει καλύτερα αυτήν τη μυστηριώδη σχέση ανάμεσα στο παιδί και το μπαλόνι.

1. Ποια σχέση αναπτύσσεται ανάμεσα στο παιδί και στο μπαλόνι; Τι ανακαλύπτει το παιδί για το μπαλόνι; Πώς εξελίσσεται η σχέση παιδιού και μπαλονιού; Ποιες δυσκολίες συναντούν το παιδί και το μπαλόνι;
2. Θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε το μπαλόνι ως «άτακτο»; Δώστε κι άλλα επίθετα που να χαρακτηρίζουν το μπαλόνι.
3. Γιατί τα άλλα παιδιά θέλουν να καταστρέψουν το μπαλόνι;
4. Όταν το αγόρι συναντιέται με το κορίτσι τι συμβαίνει;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

5. Πώς αντιμετωπίζουν οι μεγάλοι το μπαλόνι; Γιατί το μπαλόνι δεν μπορεί να εισβάλλει σε χώρους όπως το σχολείο ή η εκκλησία;

Και τώρα όλοι μαζί ας σκεφτούμε:

- τη σημασία της τελευταίας σκηνής
- αν το φιλμ είναι ρεαλιστικό ή μοιάζει με παραμύθι
- αν είναι μια ταινία για παιδιά ή για ενήλικες
- και τι συμβολίζει το μπαλόνι

Για το τέλος το πιο ωραίο:

Δημιουργήστε ένα σενάριο ταινίας ή μια μικρή ιστορία με ένα αντικείμενο που να έχει τα χαρακτηριστικά του κόκκινου μπαλονιού.

Φύλλο εργασίας 2 για την ταινία «Η Σονγκ Σονγκ και η Λιτλ Κατ»

http://mostra.org/exib_filme_arquivo.php?ano=29&filme=5982&language=en

Τα δύο κοριτσάκια της ιστορίας μας είναι φανερό ότι ανήκουν σε διαφορετικούς κόσμους. Ας βρούμε τα βασικά στοιχεία των κόσμων αυτών (οικογένεια, οικονομική κατάσταση, παιχνίδια). Να προσέξουμε ότι ο κόσμος της Little Cat έχει κάποιες πλευρές που αντισταθμίζουν τη σκληρότητά του. Από την άλλη, ο φαινομενικά άνετος κόσμος της Song Song έχει κάποιες πλευρές πολύ σκληρές.

Να συνεχίσουμε; Η κάθε ομάδα θα απαντήσει την αντίστοιχη ερώτηση: (δηλαδή η ομάδα α την 1η κλπ.)

1. Το σπασμένο παιχνίδι της Song Song γίνεται μια σπάνια πολυτέλεια για τη Little Cat. Τι ρόλο έχει αυτή η κούκλα στη ζωή της Little Cat, όταν ζει με τον «παππού» της κι αργότερα μένει ορφανή;
2. Γιατί η Song Song πετάει ή σπάει τα παιχνίδια της; Τι δείχνει αυτή η πράξη της;
3. Η Little Cat, παρόλο που δεν κατέχει σχεδόν τίποτε, μοιράζεται την κούκλα της με τα άλλα κοριτσάκια και χαρίζει ένα λουλούδι στην πλούσια Song Song. Ας σκεφτούμε γιατί το κάνει αυτό και τι ρόλο θα έχει αυτό το λουλούδι στην επόμενη σκηνή.
4. Τι όνειρα έχει η Little Cat; Τα πραγματοποιεί;
5. Ας αναρωτηθούμε γιατί ο μπαμπάς της Song Song τής λέει ψέματα. Άραγε η Song Song καταλαβαίνει τι συμβαίνει στην οικογένειά της; Πώς αντιδρά η μητέρα της στο χωρισμό με τον πατέρα;

Τέλος ας σκεφτούμε όλοι μαζί:

- Τι σχέση έχουν τα δύο κοριτσάκια με τα παιχνίδια τους;
- Ποια στοιχεία του κόσμου των παιδιών πιστεύετε ότι υπάρχουν στην ταινία;

Φύλλο εργασίας 3 – ομάδα α

Αφού διαβάσαμε αρκετά κείμενα που έχουν ως θέμα τους τη ζωή των παιδιών, τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια τους, ας προσπαθήσουμε να δούμε, η κάθε ομάδα ξεχωριστά, κάποια από τα κείμενα αυτά καθώς και ειδικότερα θέματα.

Ως ομάδα α θα ασχοληθούμε περισσότερο με τα ατομικά παιχνίδια που βρίσκουμε στο μικρό Ανθολόγιο που σας δόθηκε.

☞ Ας αρχίσουμε από το μυθιστόρημα του Γιώργου Θεοτοκά Λεωνής (που έχει το όνομα του βασικού ήρωα) από το οποίο έχουμε διαβάσει την αρχή και κάποια αποσπάσματα των πρώτων κεφαλαίων, όπου ο Λεωνής είναι ακόμα παιδί.

Ποιος μιλάει σε αυτό το κείμενο και σε ποιο πρόσωπο;

Ο αφηγητής αυτός φαίνεται να γνωρίζει όλη τη ζωή του Λεωνή. Μπορούμε να βρούμε κάποιες φράσεις όπου φαίνεται αυτό;

☞ Ποιες δραστηριότητες έχει ο Λεωνής, όταν είναι μόνος του; Τι του προσφέρουν αυτά τα παιχνίδια; Τι σχέση έχει η ζωγραφική με την αφήγηση;

☞ Στη συζήτηση για τον πόλεμο, ο Λεωνής καταλαβαίνει τη σπουδαιότητα του γεγονότος ή μπερδεύει την Ιστορία με τα παιχνίδια του;

Γνωρίσαμε όμως και άλλα παιδιά και άλλα παιχνίδια:

☞ Ανάμεσα στο (μοναχικό) παιχνίδι με το πατίνι και τα παιχνίδια με τη Ρόζα, ποιο προτιμούν οι δύο αδελφές στο διήγημα «Σκουληκαντέρες» και γιατί;

☞ Πώς νιώθει, όταν διαβάζει η Κυβέλη; Πώς νιώθει, όταν παίζει με τα άλλα παιδιά;

☞ Η ζωή της Κυβέλης είναι γεμάτη μουσική. Μπορούμε και στο απόσπασμα να βρούμε σημεία που να το δείχνουν αυτό.

☞ Το διήγημα του Ντανίλο Κις «Το παιχνίδι» είναι λίγο δύσκολο. Αν προσέξουμε όμως, καταλαβαίνουμε ότι ένας πατέρας κοιτάζει το παιδί του που παίζει. Τι παιχνίδι παίζει το παιδί; Ποιον μιμείται; Τι σχέση έχει το παραμύθι που λέει η μητέρα με αυτό το παιχνίδι;

Φύλλο εργασίας 3 – ομάδα β

Αφού διαβάσαμε αρκετά κείμενα που έχουν ως θέμα τους τη ζωή των παιδιών, τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια τους, ας προσπαθήσουμε να δούμε, η κάθε ομάδα ξεχωριστά, κάποια από τα κείμενα αυτά καθώς και ειδικότερα θέματα.

Ως ομάδα β θα ασχοληθούμε περισσότερο με τις αταξίες που κάνουν (ή δεν κάνουν) τα παιδιά που βρίσκουμε στο μικρό Ανθολόγιο που σας δόθηκε.

☞ Ας αρχίσουμε από το μυθιστόρημα της Πηνελόπης Δέλτα, ο Τρελαντώνης (που έχει ως τίτλο το παρατσούκλι του βασικού ήρωα, του μικρού Αντώνη).

Ποιος μιλάει στο κείμενο; Σε τι πρόσωπο γίνεται η αφήγηση;

Στο απόσπασμα που έχουμε, τα μέρη όπου υπάρχει διάλογος είναι πολλά ή λίγα; Τελικά ποιος μιλάει πιο πολύ, ο αφηγητής ή τα παιδιά;

Πώς μαθαίνουμε τι έγινε με τον μπάρμπα Γιάννη τον Κανατά; Ποιος διηγείται την αταξία, ο αφηγητής ή τα παιδιά;

Γιατί ο Αντώνης ομολογεί την αταξία στον θείο του; Στο τέλος γιατί «αναπνέει ελεύθερα»;

Πώς φαίνεται η αγάπη της Πουλουδιάς, της αδελφής του Αντώνη, προς τον μικρό της αδελφό;

Γνωρίσαμε όμως και άλλα παιδιά και άλλα παιχνίδια:

☞ Γιατί μαλώνουν οι γονείς του τον Λεωνή, όταν επιστρέφει από τον κήπο σε κακή κατάσταση; Έχουν δίκιο;

☞ Τι είδους παιδί είναι η Κυβέλη;

☞ Στο διήγημα «Οι Αρραβωνιασμένοι», ποιος είναι ο ρόλος της Άννας, της μεγαλύτερης αδελφής του Άντι; Συμβαίνει συχνά αυτό, τα μεγαλύτερα αδέρφια να μεσολαβούν ανάμεσα στα μικρότερα και στους γονείς;

☞ Γιατί οι δύο αδελφές στο κείμενο «Σκουληκαντέρες» δεν κάνουν αταξίες; Τι θα κάνατε εσείς στην τελευταία σκηνή; Ας αναρωτηθούμε αν κάποιες φορές η ανυπακοή είναι προτιμότερη από την υπακοή...

Φύλλο εργασίας 3 -ομάδα γ

Αφού διαβάσαμε αρκετά κείμενα που έχουν ως θέμα τους τη ζωή των παιδιών, τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια τους, ας προσπαθήσουμε να δούμε, η κάθε ομάδα ξεχωριστά, κάποια από τα κείμενα αυτά καθώς και ειδικότερα θέματα.

Ως ομάδα γ θα ασχοληθούμε περισσότερο με τις σχέσεις των παιδιών με άλλα παιδιά, που ίσως είναι και διαφορετικά από τα ίδια.

☞ Ας αρχίσουμε από το διήγημα της Άλκης Ζέη «Σκουληκαντέρες» (θα δούμε ποιες ήταν τελικά αυτές...).

Ποιος μιλάει σε αυτό το κείμενο; Σε τι πρόσωπο γίνεται η αφήγηση;

Πώς λένε την αφηγήτρια; Πώς τη φωνάζει η αδελφή της; Η αφηγήτρια, όταν μιλάει, είναι μεγάλη ή παιδί; Ας βρούμε αποσπάσματα που να το δείχνουν αυτό.

Ποιο παρατσούκλι αποκτούν οι δύο αδελφές; Είναι άδικο ή δίκαιο που τους αποδίδεται αυτό το παρατσούκλι;

☞ Πώς αλλάζουν οι διακοπές των κοριτσιών με τη Ρόζα; Τι παιχνίδια παίζουν μαζί;

Η Ρόζα είναι διαφορετική από τις δύο αδελφές. Αυτό επηρεάζει τη σχέση τους;

Γνωρίσαμε όμως και άλλα παιδιά και άλλα παιχνίδια:

☞ Πώς μαθαίνονται οι κανόνες για τα παιχνίδια που παίζει ο Λεωνής στον Κήπο;

Πώς καταλήγει το παιχνίδι ανάμεσα στην ομάδα των Φράγκων και των ελληνορθόδοξων; Οι νικητές τήρησαν τους όρους του παιχνιδιού; Οι δύο ομάδες χωρίζονται με βάση τις διαφορές στην εκκλησία στην οποία ανήκουν. Τι δείχνει αυτό για τα παιχνίδια των παιδιών;

☞ Πώς εξελίσσεται η σχέση της Κυβέλης με τα άλλα παιδιά; Τι παιχνίδια νομίζετε ότι παίζουν μαζί;

Οι διαφορές που έχουν μεταξύ τους τα παιδιά είναι μεγάλες;

☞ Στο διήγημα του Ντανίλο Κις «Οι αρραβωνιασμένοι», γιατί το παιδί θυμώνει με την παρέα του και γιατί αισθάνεται προδομένο από τη μητέρα του;

Φύλλο εργασίας 3- ομάδα δ

Αφού διαβάσαμε αρκετά κείμενα που έχουν ως θέμα τους τη ζωή των παιδιών, τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια τους, ας προσπαθήσουμε να δούμε, η κάθε ομάδα ξεχωριστά, κάποια από τα κείμενα αυτά καθώς και ειδικότερα θέματα.

Ως ομάδα δ θα ασχοληθούμε περισσότερο με τις σχέσεις αγοριών-κοριτσιών μέσα από τα παιχνίδια και τους παιδικούς έρωτες.

☞ Ας αρχίσουμε από το διήγημα του Ντανίλο Κις «Οι Αρραβωνιασμένοι». Ποιος μιλάει σε αυτό το κείμενο; Έχουν περάσει πολλά χρόνια από τα γεγονότα που διηγείται; Μέσα στο κείμενο όμως έχουμε ένα σχόλιο για την αφήγηση (μέσα σε μια παρένθεση, ας τη βρούμε). Τι σημαίνει αυτό το σχόλιο; Τελικά ποιος μιλάει σε αυτό το κείμενο;

Μαθαίνουμε τελικά τι ήξερε από την ιστορία του Άντι με τη Γιούλα ο πατέρας του ή όχι;

☞ Τι χαρακτηρισμό θα δίναμε στη σχέση του Άντι και της Γιούλα που είναι ακόμα παιδιά; Θα μπορούσαμε να την πούμε έρωτα;

☞ Γιατί ο Άντι δεν πηγαίνει σπίτι του μετά τον καυγά με τα παιδιά; Πώς νιώθει;

Γνωρίσαμε όμως και άλλες τέτοιες ιστορίες.

☞ Ο Λεωνής θέλει να μάθει τη σημασία της λέξης «ερωτικά» (ποιήματα). Πώς αντιδρούν οι μεγάλοι σε αυτό; Τι θα του απαντούσατε εσείς;

☞ Όταν ο Λεωνής κάνει περίπατο με τον Πάρη και την αδελφή του στον Κήπο, ο χώρος τού φαίνεται διαφορετικός. Γιατί συμβαίνει αυτό; Ποια εξήγηση μπορούμε να δώσουμε;

☞ Η Ρόζα αφηγείται στις δύο αδελφές μια ιστορία αγάπης. Καταλάβατε σε ποια χώρα καταφεύγει το ζευγάρι των αγαπημένων; Γιατί η αφηγήτρια γράφει τη χώρα με αυτόν τον τρόπο; Τι θέλει να δείξει για τη Ρόζα;

☞ Πώς αντιδρά ο Ανδρέας, στο διήγημα του Ντανίλο Κις, «Παιχνίδι», μπροστά στο πορτρέτο της Μόνα Λίζα; Γιατί δεν μπορεί να είναι καλός έμπορος μπροστά της;

Φύλλα εργασίας 3 - ομάδα ε

Αφού διαβάσαμε αρκετά κείμενα που έχουν ως θέμα τους τη ζωή των παιδιών, τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια τους, ας προσπαθήσουμε να δούμε, η κάθε ομάδα ξεχωριστά, κάποια από τα κείμενα αυτά καθώς και ειδικότερα θέματα.

Ως ομάδα ε θα ασχοληθούμε περισσότερο με τις διαφορές ανάμεσα στον κόσμο των μεγάλων και τον κόσμο των παιδιών, καθώς και με τις κοινωνικές διαφορές ανάμεσα στα παιδιά.

☞ Ας αρχίσουμε από το μικρό κείμενο του Μπωντλαίρ (στην πραγματικότητα είναι πεζό ποίημα).

Ποιος μιλάει στο κείμενο αυτό; Σε τι πρόσωπο γίνεται η αφήγηση; Σε ποιον απευθύνεται;

Ο αφηγητής ενώ κάνει περίπατο αντιλαμβάνεται μια σκηνή στο δρόμο ανάμεσα σε δυο παιδιά. Καταλαβαίνει τον κόσμο αυτόν ή του είναι ξένος;

Ας κάνουμε μία λίστα με την περιγραφή του κάθε παιδιού και του παιχνιδιού του. Τι παρατηρούμε; Γιατί ο συγγραφέας γράφει ότι τα κάγκελα είναι «συμβολικά»; Επίσης, γιατί στην τελευταία φράση υπάρχει η λέξη «ίδια» (μάλιστα στο γαλλικό κείμενο η λέξη είναι «ίση»); Τι συμπεράσματα μπορούμε να βγάλουμε;

Να βρούμε δύο ακόμη τίτλους για το κείμενο (μπορούμε να βασιστούμε και σε μια φράση του κειμένου, π.χ. την πρώτη ή την τελευταία).

Γνωρίσαμε όμως και άλλα παιδιά και άλλα παιχνίδια:

☞ Γιατί ο Λεωνής ζηλεύει τα παιδιά του καρβουνιάρη; Τι παιχνίδι παίζουν όλοι μαζί; Πώς το φαντάζεστε;

☞ Ο κήπος του Ταξιμιού χωρίζεται στον κόσμο των μεγάλων και στον κόσμο των μικρών. Ποιες είναι οι δραστηριότητες των μεν και των δε; Θα μπορούσαμε να σχεδιάσουμε τον κήπο αυτό;

☞ Στο διήγημα «Σκουληκαντέρες» στα μάτια των δύο κοριτσιών ο πατέρας τους τούς φαίνεται ακατανόητος. Γιατί συμβαίνει αυτό; Πώς κρίνουν τη συμπεριφορά της μητέρας; Κάνουν κάτι κοινό η μητέρα με τις δύο αδελφές;

Γιατί ο πατέρας απαγορεύει την παρέα με τη Ρόζα;

☞ Η Κυβέλη και τα παιδιά στην παραλία ανήκουν σε διαφορετικούς κόσμους; Γιατί την κοιτούν με θαυμασμό; Σας έχει τύχει ένα παιδί από την Αθήνα να σας φαίνεται διαφορετικό από εσάς;

☞ Γιατί στο διήγημα του Ντανίλο Κις «Το παιχνίδι» ο πατέρας είναι χαρούμενος με το παιχνίδι του παιδιού ενώ η μητέρα όχι;

Φύλλο εργασίας 4 για το «Βγαίνοντας από το σχολείο»

Αφού νιώθουμε ότι γνωρίζουμε καλύτερα τώρα τον δημιουργό του ποιήματος, τον Ζακ Πρεβέρ, και το κίνημα με το οποίο συνδέθηκε, τον υπερρεαλισμό, ας συναντηθούμε και με ένα ποίημά του που αρχίζει μια στιγμή της μέρας που σίγουρα σας αρέσει.

Η κάθε ομάδα θα απαντήσει στην αντίστοιχη ερώτηση (η πρώτη ομάδα την 1α, την 1β κλπ.).

- 1α. να ξεχωρίσετε κάποιες οπτικές εικόνες από το πλήθος που υπάρχουν στο ποίημα.
- 2α. να βρείτε κάποιες χιουμοριστικές εικόνες ή χιουμοριστικά στοιχεία
- 3α. να βρείτε οσφρητικές εικόνες
- 4α. να βρείτε ηχητικές εικόνες
- 5α. να βρείτε εικόνες που να προέρχονται από τα παραμύθια ή από τη λογοτεχνία

1.	2	3	4	5

Ας δούμε λίγο την τεχνική του ποιήματος (είναι μετάφραση από τα γαλλικά βέβαια, δεν το ξεχνάμε):

- 1β. Έχει ομοιοκαταληξία; μέτρο;..... ίσο αριθμό συλλαβών σε κάθε στίχο;..... Άρα είναι παραδοσιακό ή μοντέρνο;Φυσικά!
Αφού ο υπερρεαλισμός είναι ένακίνημα.

2β. Είναι αφηγηματικό ή όχι;Τι έχετε να πείτε για τη γλώσσα του ποιήματος;Η επιλογή αυτή έχει σχέση με το θέμα του ποιήματος;

3β. Το ποίημα περιέχει επαναλήψεις;

Απαριθμήσεις;

4β. Στο ποίημα υπάρχουν πολλές προσωποποιήσεις. Βρείτε μερικές:

.....

5β. Βρείτε στοιχεία φανταστικά στο ποίημα:

.....

Ποια εικόνα σάς άρεσε περισσότερο; Η κάθε ομάδα να συμφωνήσει σε μία κοινή εικόνα.

.....

Κάθε ομάδα να βρει δύο τουλάχιστον χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας που να εκφράζονται στο ποίημα.

.....

Ας τα συλλέξουμε τώρα! Ίσως οι άλλες ομάδες να βρήκαν κάτι ενδιαφέρον.

.....

Συνοψίζουμε: ποια από τα παρακάτω χαρακτηριστικά των υπερρεαλιστικών ποιημάτων συναντάμε στο ποίημα του Πρεβέρ:

εικόνες ονειρικές ναι όχι

το στοιχείο της έκπληξης ναι όχι

εικόνες παράξενες, ανοίκειες ναι όχι

η υπέρβαση της καθημερινότητας ναι όχι

εικόνες παράλογες ναι όχι

εικόνες ακαταλαβίστικες ναι όχι

στίχους δύσκολους στην κατανόηση ναι όχι

η διείσδυση του φανταστικού στο πραγματικό ναι όχι

η αίσθηση της ελευθερίας ναι όχι

η κατάργηση της λογικής ναι όχι

το ταξίδι ναι όχι

Κι επειδή τα καταφέρατε πολύ καλά, θα ακούσουμε τώρα μελοποιημένο το τραγούδι (στα γαλλικά βέβαια αλλά δεν έχει τόση σημασία, έτσι δεν είναι;). Τόσο το ποίημα όσο και το τραγούδι είναι πολύ δημοφιλή και αγαπητά στους γάλλους μαθητές-τριες.

Τέλος, θα γίνουμε και εμείς μία λογοτεχνική παρέα. Θα παίξουμε όλοι μαζί ένα από τα αγαπημένα παιχνίδια αυτής της απίθανης ομάδας των υπερρεαλιστών, το (μπρρ....) *Εξάισιο πτώμα*.

Φύλλο αξιολόγησης

Φύλλο αξιολόγησης
<p>Τα κείμενα τα οποία μελετήσαμε είχαν το εξής θέμα:</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Σε αυτές τις ώρες έμαθα να:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Συνεργάστηκα με την ομάδα μου:</p> <p>καθόλου καλά ☐ καλά ☐ πολύ καλά ☐</p>

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Θα μπορούσε η τάξη αν έχει περισσότερο χρόνο να δημιουργήσει ένα ανθολόγιο από παιδικές αναμνήσεις ή ειδικότερα αναμνήσεις παιχνιδιών και δραστηριοτήτων (περιπλανήσεων). Κάθε ομάδα να μαζέψει τα κείμενά της και να τα παρουσιάσει με κάποιον τρόπο ή να τα αναρτήσει σε ένα Wiki. Αν οι μαθητές κρίνουν αξιόλογα τα κείμενά τους, θα μπορούσε να δημιουργηθεί κι ένα μικρό ηλεκτρονικό βιβλίο.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Δεν υπάρχουν ιδιαίτεροι περιορισμοί.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κελεπούρη, Μ. & Ε. Χοντολίδου. 2012. Μελέτη για τα εκπαιδευτικά σενάρια στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.3_melete_senarion_logotekhnias_2.pdf.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σκίτσα του Sempé

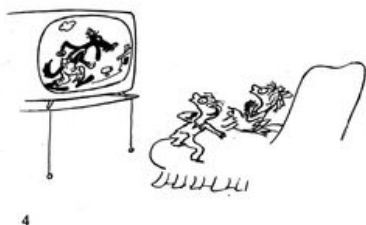
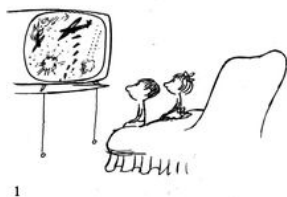
<http://bibliobs.nouvelobs.com/beaux-livres/20111215.OBS6820/sempe-l-enfance-de-l-art.html>

<http://thanagra.typepad.com/blog/2008/08/122-le-pire-des-pirates-cest-le-pirate-qui-rate.html>

<http://ribambins.canalblog.com/tag/enfance>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

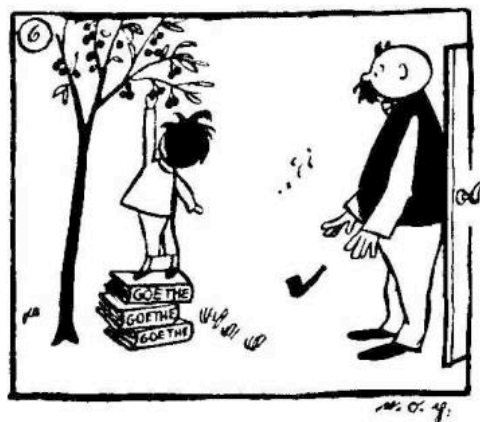
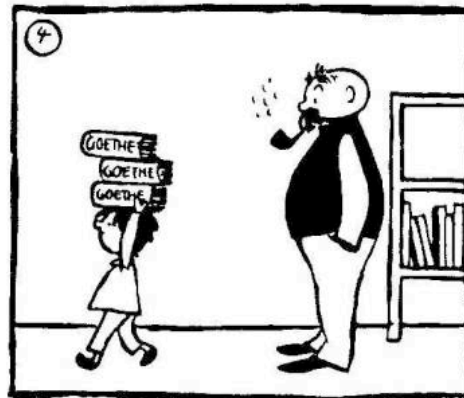
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

<http://blog.slate.fr/des-bulles-carrees/2009/11/05/en-rda-la-bd-sous-surveillance/>

	<p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ <i>επένδυση στην κοινωνία της γνώσης</i></p>	<p>ΕΣΠΑ 2007-2013 πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
<p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	<p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p>	
<p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>		

<http://larkabout.wordpress.com/2010/01/25/le-petit-nicolas/>

<http://inthemoodforculture.blogspot.gr/2012/01/enfances-sempe.html>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

<http://fada-webzine.com/jean-jacques-sempe/sempe-le-petit-nicolas-2/>

